

Rok 2013

Dočasné vyrovnávacie opatrenia

Antidiskriminačný zákon DVO sú v zmysle ADZ významným právnym inštitútom, ktorý by nemal byť cudzí žiadnemu orgánu verejnej správy ani súkromným právnickým osobám. Cieľom tohto inštitútu je v rámci výkonu úloh orgánov verejnej správy a tiež iných právnických osôb eliminovať, kompenzovať, či zmierňovať následky sociálneho alebo ekonomického znevýhodnenia, ktorými sú nadmerne postihnutí príslušníci znevýhodnených skupín. Napríklad z dôvodu rasového alebo etnického pôvodu, rodu, pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia osôb, respektíve skupín znevýhodnených osôb. Následne týmto osobám zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi, ako jedna zo základných ideí antidiskriminačného zákona. DVO boli s účinnosťou od 1. apríla 2008 do právneho poriadku Slovenskej Republiky začlenené novelou antidiskriminačného zákona. Bol ňou zákon č. 85/2008 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov. Úlohou DVO v zmysle tohto zákona je reálne a efektívne uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania nielen v teoretickej, ale najmä v praktickej rovine so zreteľom na potreby práve tejto cieľovej skupiny obyvateľstva. Postoj Strediska k opatreniam na dočasné vyrovnanie Ako vyplýva zo Správy o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v Slovenskej republike za rok 2012, Stredisko upozorňovalo a zároveň namietalo skutočnosť, že orgánmi na prijímanie opatrení sú len ústredné a miestne orgány štátnej správy.

Stredisko veľmi pozitívne vníma zmenu legislatívy, v podobe novely ADZ, ktorá má za následok rozšírenie orgánov oprávnených na prijímanie DVO nielen na štátne, ale aj na všetky orgány verejnej správy ako aj obce, vyššie územné celky, ale aj na súkromné právnické osoby. Novelou zákona sa tiež rozšíril okruh dôvodov v ktorých, môže dochádzať k znevýhodňovaniu osôb nielen z dôvodu veku a zdravotného postihnutia, ale aj z dôvodu rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej menšine, rodu a pohlavia. Konkrétne ide o zákon č. 32/2013 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení

niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. apríla 2013.

Napriek pomerne dlhej existencii inštitútu DVO, Stredisko musí konštatovať, že zo strany niektorých orgánov verejnej správy a takmer všetkých oslovených súkromných spoločností, doposiaľ dochádza k uvedeniu DVO do „života“ len veľmi okrajovo. Zmena právnej úpravy spôsobila zásadné rozšírenie oprávnených prijímateľov, zavádzajú sa noví adresáti (rasový, etnický, národnostný pôvod, pohlavie, rod), spresnenie demonštratívneho výpočtu (slovo „najmä“ ostáva). Na druhej strane je tu fakultatívny charakter ich prijímania, nulová domáca prax a nízky počet dobrých príkladov zo zahraničia, žiadna podpora - motivačné opatrenia, metodiky, dostupné informácie pre nových oprávnených prijímateľov. To je predbežná bilancia aktuálnej úpravy DVO po roku od účinnosti ostatnej novely ADZ. Rozšírenie je želaným riešením, ktoré však len vytvára zákonné podmienky.

Rovnako dôležitým faktorom na realizáciu DVO je motivácia oprávnených subjektov. Domnievame sa, že bez motivujúcich aktivít bude ich prijímanie inými subjektmi ako ústrednými orgánmi štátnej správy len sporadické a je preto dôležité intenzívne informovať všetky oprávnené subjekty o účele, prínose, výhodách DVO, ale aj o povinnostiach, ktoré sú s ich realizáciou späté. DVO a úlohy Strediska Stredisko vystupuje v zmysle ADZ v pozícii prijímateľa správ k opodstatnenosti existencie DVO. Tému je pravidelne venovaný priestor v samostatnej kapitoly Správy o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v Slovenskej republike.

V súvislosti s prijatím novely ADZ pripravilo Stredisko publikáciu DVO183. Publikácia je jednou z aktivít Strediska, v rámci ktorých chceme vytvoriť a udržiavať kontaktný bod sústredených informácií a konzultačných služieb o problematike DVO a jeho prostredníctvom budovať sieť prijímateľov týchto opatrení. Stredisko sa taktiež zúčastňuje na činnosti Pracovnej skupiny k príprave metodického usmernenia k prijímaniu DVO, zriadenej na úrovni MS SR. Na to aby príslušný orgán verejnej správy alebo právnická osoba mohla prijať opatrenia, ktoré možno nazývať DVO v zmysle ADZ musia byť kumulatívne splnené tieto podmienky:

1. Existencia preukázateľnej nerovnosti,
2. Cieľom opatrení je zníženie alebo odstránenie tejto nerovnosti,
3. Opatrenia môžu trvať len do doby odstránenia nerovnosti, ktorá viedla k ich prijatiu
4. DVO je možné prijímať v oblastiach uvedených v ADZ.

Okruh adresátov DVO sa v porovnaní s minulými rokmi novelou ADZ rozšíril aj na osoby hlásiace sa k inému rasovému alebo etnickému pôvodu a taktiež na osoby príslušnosťou

k národnostnej menšine alebo etnickej skupine. V roku 2013 išlo najmä o osoby/skupiny osôb bez zamestnania, vzdelania, ktoré stratili svoje bydlisko, starých ľudí, ľudí s fyzickým alebo mentálnym postihnutím, sociálne neprispôsobivé osoby. V období od prijatia DVO až do jeho ukončenia má orgán, ktorý dané DVO prijal, povinnosť ho monitorovať, vyhodnocovať, zverejňovať a podávať správy Stredisku. Monitorovacia a vyhodnocovacia činnosť príslušných orgánov má za úlohu určiť opodstatnenosť jeho ďalšieho trvania, sumarizáciu pozitívnych výsledkov, či naopak aj ich nedostatku či absencie. Tak ako v predchádzajúcich obdobiach, boli na požiadanie Stredisku doručené informácie od vybraných orgánov verejnej správy a tiež oslovených súkromných spoločností.

Ministerstvo spravodlivosti SR MS SR v rámci gestorstva nad ADZ pripravovalo v roku 2013 v spolupráci s MPSVaR SR a Centrom pre výskum etnicity a kultúry metodické usmernenie k prijímaniu DVO s uvedením konkrétnych prípadov realizácie alebo pripravovanej realizácie týchto opatrení osobitne v prostredí vysokých škôl, samosprávnych krajov a obchodných spoločností. Na účel spracovania základného východiskového materiálu k problematike DVO bola v lete 2013 zriadená Pracovná skupina k príprave metodického usmernenia k prijímaniu DVO. Pracovnú skupinu koordinuje sekcia legislatívy, referát všeobecnej legislatívy MS SR. Stredisko nominovalo zástupcu do pracovnej skupiny k príprave metodického usmernenia k prijímaniu DVO. Doposiaľ sa uskutočnili 2 stretnutia pracovnej skupiny, a síce 4. októbra 2013 a 21. februára 2014.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky podľa správy MK SR v roku 2013 MK SR vytvorilo priestor pre podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry pre marginalizované skupiny prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií – išlo o bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií každú prvú nedeľu v mesiaci (napr. v roku 2012 len Slovenská národná galéria). V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum. Opatrenie bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013). V oblasti umenia bol pripravený nový zákon o divadelnej činnosti a hudobnej činnosti (predchádzal mu zákon č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti). Zákon vymedzuje pôsobnosť a súčasne vylučuje pôsobnosť zákona na neprofesionálne divadlá a neprofesionálne hudobné inštitúcie. Navrhovaná úprava zákona sa vzťahuje na všetky profesionálne divadlá a profesionálne hudobné inštitúcie vrátane divadiel národnostných menšín. V jednotlivých ustanoveniach zákon upravuje zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie, zrušovanie a postavenie profesionálnych divadiel a profesionálnych hudobných inštitúcií, v súvislosti s prípravou tejto kapitoly Správy

boli oslovené: Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií SR, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity, HMM, s.r.o., Slovak Telecom, a.s., Slovenská Pošta, a.s., Volkswagen Slovakia, a.s., Alianz- Slovenská sporiteľňa, a.s., Samsung Electronics Slovakia, s.r.o., Tesco Stores SR, a.s., KIA Motors Slovakia, s.r.o., Slovnaft, a.s., U. S. Steel Košice pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy na úseku divadelnej činnosti a hudobnej činnosti, rozvrhnutie pracovného času divadelných umelcov a hudobných umelcov a nepretržitý odpočinok takýchto zamestnancov, ako aj osobitný príspevok a postup pri jeho priznávaní, v ktorom sa vytvára aj priestor pre sociálnu a kultúrnu ochranu a rozvoj profesionálnych národnostných súborov (Poddukelský umelecký ľudový súbor).

Ako opatrenie na odstránenie nerovnosti slúžia aj dotačné programy Kultúrne poukazy, ktoré zabezpečuje zvyšovanie dostupnosti kultúry deťom a mládeži z marginalizovaných regiónov, v ktorom sa ročne prerozdeli cca 2 000 000 Eur a v roku 2013 tiež dotačný program Európske hlavné mesto kultúry - Košice, kde sa realizovali desiatky podujatí na podporu rovnosti príležitostí a predchádzanie diskriminácii (25 000 Eur). Ministerstvo plnilo v sledovanom období opatrenie č. 3. 7 – podpora dostupnosti knižníc pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva z dokumentu Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013 (dokument bol schválený uznesením vlády SR č. 943 zo dňa 7. novembra 2007). Uznesením vlády č. 147 zo dňa 04.04.2013 bola tiež vládou Slovenskej republiky prijatá Stratégia rozvoja múzeí a galérií v SR do roku 2018, v ktorej sú zapracované odporúčania na zvyšovanie dostupnosti kultúry pre ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (ľudia so zdravotným postihnutím a znevýhodnené skupiny obyvateľstva). K ochrane a rozvoju kultúry zraniteľných skupín v Slovenskej republike prispievajú aj ďalšie strategické dokumenty v oblasti kultúry - Konceptia starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru, Konceptia ochrany pamiatkového fondu, Stratégia rozvoja miestnej a regionálnej kultúry, Stratégia rozvoja osvetovej činnosti. Na podporu predchádzania diskriminácii, predsudkom a stereotypom vyplývajúcich z nedostatočnej informovanosti o živote a kultúre rómskej národnostnej menšiny realizuje MK SR tiež projekt Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry. Ide o národný projekt v rámci OPIS (Operačný program informatizácie spoločnosti) v gescii MK SR s cieľom vybudovať odborné pracovisko - digitálnu databázu rómskej kultúry v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove (projekt sa začal realizovať dňa 23.02.2012 a pokračuje aj v roku 2014).

Úlohou Dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry je sústrediť komplexné informácie o rómskej kultúre, histórii, jazyku, tradíciách a iných oblastiach života rómskej komunity na jednom mieste. Vytvorí sa tým jedinečný prístup k potrebným a požadovaným informáciám o všetkom, čo súvisí s rómskou problematikou a zároveň sa predstaví nový pohľad na kultúru Rómov ako súčasť európskeho kultúrneho dedičstva. Základné info je k dispozícii na: <http://www.svkpo.sk/sk/narodny-projekt/>.

V apríli 2013 vstúpila do platnosti tzv. druhá časová opona, ktorú navrhol minister kultúry ako prostriedok boja so zvýšenou vulgárnosťou a nevhodným obsahom v televíziách. Cieľom je ochrániť deti a mládež pred nevhodným vysielaním, odstrániť z denného vysielania najkritizovanejšie programy, ktoré obsahujú detailné naturalistické násilie, sexuálne scény, či vulgárne alebo obscénne vyjadrovanie (ide o Vyhlášku MK SR č. 589/2007 Z. z. zo dňa 3. decembra 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel, programov alebo iných zložiek programovej služby a spôsobe jeho uplatňovania Zmena: 541/2009 Z. z., 50/2013 Z. z.). Vyhláška určuje vhodnosť programov pre jednotlivé vekové kategórie - do 7, 12, 15 a 18 rokov). Programy sa musia označovať logom o ich vekovej prístupnosti. Prvá časová opona stanovuje, že programy nevhodné do 18 rokov sa môžu vysielat' od 22:00 do 6:00 ráno. Zavedenie druhej časovej opony znamená, že programy nevhodné do 15 rokov sa môžu vysielat' až po 20:00 (do 06:00). Platí to aj na upútavky - na konkrétne programy sa môžu vysielat' v tom čase, kedy môžu byť vysielané, aby sa nestalo, že upútavka na horor pôjde po rozprávke. V súvislosti so zavedením druhej časovej opony sa upravujú aj niektoré kritériá nevhodnosti a neprístupnosti upravené vo vyhláške. DVO, ktoré MH SR v roku 2013 prijalo, slúžili na odstránenie nerovnosti v dostupnosti kultúrnych inštitúcií – múzeí, galérií, hradov a zámkov pre všetky zraniteľné skupiny (návštevníkom múzeí a galérií sú k dispozícii bezplatné vstupenky do kultúrnych inštitúcií). Išlo o možnosť navštíviť bezplatne 37 kultúrnych objektov v správe predmetných inštitúcií v SR - služby pre verejnosť boli zabezpečované internými zamestnancami rozpočtových a príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, ktorí sú financovaní v rámci rozpočtovej kapitoly Kultúra. Univerzitná knižnica v Bratislave v rámci zlepšovania podmienok pre znevýhodnených občanov vysoko prekračuje zákonom stanovený limit na zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím (limit predstavuje 3,2 %, UKB zamestnáva viac ako 9 % osôb so zdravotným postihnutím rôzneho stupňa). Umožňuje tiež matkám s maloletým dieťaťom a tehotným zamestnankyniam úpravu pracovného času, rovnako invalidom a osobám so zdravotným postihnutím. Priebežne sa pracuje na debarierizácii priestorov knižnice pre používateľov aj pre

zamestnancov. V roku 2013 sa vyškolila pracovníčka knižnice na týždennom kurze v posunkovej reči pre komunikáciu s nepočujúcimi. V takýchto iniciatívach a vychádzaní v ústrety znevýhodneným skupinám osôb plánuje knižnica pokračovať aj v budúcnosti. Dlhodobo UKB spolupracuje so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči. Od roku 2008 im v rámci projektu EoD (e-kniha na objednávku) vychádza v ústrety a bezodplatne digitalizuje tituly na základe požiadaviek ich používateľov.

Priestor pre implementáciu DVO je v rezorte kultúry dlhodobo vytvorený v rámci systémového nástroja-dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva, ktorý je stabilným, systémovým a trvalo-udržateľným nástrojom rezortu v predmetnej oblasti (od roku 2005). O dĺžke trvania ďalších DVO – napr. voľný vstup do 37 kultúrnych objektov v správe rozpočtových a príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR - Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum - rozhoduje minister kultúry tzv. príkazmi ministra (v roku 2013 to bol príkaz ministra č. 2/2013). Dlhodobo úspešnou podpornou aktivitou na zvyšovanie dostupnosti kultúry pre všetky skupiny detí je projekt Vlakom do múzeí a galérií, v ktorom môžu žiaci základných škôl a žiaci 1. – 4. ročníka osemročných gymnázií v SR využiť ponuku Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s., a jej partnerov na zvýhodnenú prepravu vlakom spojenú s návštevou múzeí a galérií na Slovensku (od roku 2005). Výsledky a vyhodnocovanie DVO v rámci kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva sa realizujú aj prostredníctvom zberu a vyhodnocovania štatistických údajov, ktorých výsledky sú zverejnené na webovej stránke MK SR <http://www.culture.gov.sk/ministerstvo/statistika-kultury-1a8.html>. Webová stránka obsahuje aj ďalšie cenné informácie týkajúce sa štatistického vyhodnocovania údajov, ktoré sa týkajú kultúry marginalizovaných skupín obyvateľstva (štatistiky o televíznych a rozhlasových vysielateľoch a pod.) Vyhodnocovanie opatrení sa uskutočňuje aj v rámci jednotlivých ľudsko-právnych politík - akčných plánov a cieľových skupín, ktoré je potrebné chrániť pred diskrimináciou.

V Univerzitnej knižnici sa problematika ľudských práv implementuje v dvoch vrstvách: 1. informačnej - knižnica poskytuje prístup k unikátnym databázam periodík a informačných zdrojov (biografických báz, bibliografických báz) v elektronickej forme, ktoré sú prístupné aj on-line prostredníctvom vzdialeného prístupu pre osoby so zdravotným postihnutím a sú sústredené na webovom sídle knižnice (www.ulib.sk) pod časťou e-zdroje; v 2. v rovine vzdelávacej, kultúrnej a spoločenskej ide o organizovanie vzdelávacích programov a kultúrnych podujatí s tematikou ľudských práv, ktoré organizuje vo svojich priestoroch: Holokaust - stretnutie s Monikou Vrzgulovou pri príležitosti Medzinárodného dňa spomienky

na obeť holokaustu. Usporiadateľmi boli: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Dokumentačné stredisko holokaustu Bratislava; Axel Honneth: Patológie v spoločnosti prednáška najvýraznejšieho predstaviteľa tzv. Frankfurtskej školy, profesora filozofie na Kolumbijskej univerzite v New Yorku. Usporiadateľmi boli: Univerzitná knižnica v Bratislave, Friedrich Ebert Stiftung, Slovenská akadémia vied – Filozofický ústav, Filozofická fakulta UK – Katedra filozofie; Holokaust - oživené spomienky - obe samostatné časti výstavy akcentujú ľudské hodnoty a odvahu tých, ktorí neváhali pomôcť. Usporiadateľmi boli: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Nomen Omen - dotyky s osobnosťami - štrnástá časť programového projektu: Lech Wałęsa - neobyčajný príbeh elektrikára Gdanských lodeníc, vodcu legendárnej Solidarności, nositeľa Nobelovej ceny, prezidenta Poľskej republiky; Publicistický večer pri príležitosti 70. výročia narodenia. Malgorzata Wojcieszynska, novinárka, Juraj Marušiak, politológ, Ústav politických vied SAV, Michal Vašečka, pedagóg, Masarykova univerzita Brno. Usporiadateľmi boli Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra YKSA; Chceme byť slobodní ľudia! - medzinárodný seminár; podujatia pri príležitosti 60. výročia Ľudového povstania - masového vystúpenia občanov bývalej Nemeckej demokratickej republiky za slobodu, demokraciu a jednotné Nemecko 17. júna 1953. Usporiadateľmi boli: Ústav pamäti národa, Zväz protikomunistického odboja, Občianske združenie Pamäť národa, Univerzitná knižnica v Bratislave; Chceme byť slobodní ľudia! - otvorenie výstavy. Usporiadateľmi boli: Ústav pamäti národa, Zväz protikomunistického odboja, Občianske združenie Pamäť národa, Univerzitná knižnica v Bratislave; Neznámy príbeh juhu - Viedenská arbitráž a jej dôsledky - príbeh židovskej komunity na juhu Slovenska. Usporiadateľmi boli: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Dokumentačné stredisko holokaustu Bratislava. Divadelný ústav vo svojom Štúdiu 12 na Jakubovom námestí v Bratislave pripravuje už od divadelnej sezóny 2010/2011 projekt Periférne videnie, ktorý vytvára a ponúka platformu na prezentáciu umeleckej činnosti marginalizovaných skupín rôzneho zamerania, ako sú bezdomovci, ľudia s telesným postihnutím, zrakovo či sluchovo postihnutí, národnostné menšiny, či ľudia s inou sexuálnou orientáciou. Svoj priestor umeleckej scény Štúdia 12 otvorilo divadelným súborom a združeniam, ktoré sa primárne venujú a pracujú práve s marginalizovanými skupinami. Cieľom je pravidelne predstavovať bežnému divákovi rôzne divadelné produkcie súborov „na periférii“ a cez neformálne umelecké divadelné prejavy podporiť pochopenie verejnosti, že inakosť nemôže byť dôvodom na diskrimináciu a nemôže byť žiadnou bariérou v umeleckom vyjadrovaní. Projekt Periférne videnie tak vytvára novú platformu na prezentáciu rôznych

zraniteľných skupín cez umelecký prejav. Štúdio 12 bolo v roku 2013 domovskou scénou Divadla bez domova (hrajú v ňom bezdomovci a telesne postihnutí), v mesiacoch apríl – jún Štúdio 12 poskytlo priestor aj Divadlu Zrakáč (súbor nevidiacich a slabozrakých hercov) na herecký workshop. Prehľad premiér projektu Periférne videnie v roku 2013: Nomantins/Andrej Kuruc: Interná smernica (premiéra 23. a 24.06.2013, réžia Zuzana Liptáková); Tiché iskry: Smer Florida (premiéra 14.12.2013, réžia Peter Vrt'o, Jozef Rigo); Nomantins/Andrej Kuruc: Natreté strachom (premiéra 18. 12. 2013, réžia Zuzana Liptáková; v rámci projektu Ženské úteky v spolupráci s BDNR Banská Bystrica); Prehľad repríz projektu Periférne videnie v roku 2013: Nomantins: Naruby, Nomantins / Andrej Kuruc: Nadoraz, Tiché iskry: Romeo a Zuzana. Medzinárodný dom umenia pre deti BIBIANA (ďalej len „BIBIANA“) svoju programovú ponuku vníma ako neformálne inkluzívne vzdelávanie prostredníctvom kultúrnych nástrojov. Autori pri absolútnej väčšine výstav, programov, besied, súťaží a dielní prihliadajú aj na potreby zraniteľných skupín detí, aby sa na nich deti mohli zúčastňovať spoločne a mali rovnaké možnosti pri zábave i tvorbe. Tento prístup poskytuje možnosť zvyšovania dôvery detí vo vlastné tvorivé schopnosti. Témy sú podávané prístupnou formou tak, aby deti mohli objekty a exponáty kedykoľvek vziať do rúk, vnímať ich nielen zrakom, ale aj ostatnými zmyslami. Rovnaký je aj prístup pri príprave tvorivých dielní a programov, ktoré sú v BIBIANE pripravované k takmer všetkým novým výstavám. Tu si deti zvykajú na vzájomnú komunikáciu, majú možnosť prezentovať svoje schopnosti a zručnosti. Tento prístup poskytuje možnosť zvyšovania dôvery detí vo vlastné tvorivé schopnosti, pričom sa kladie dôraz práve na princíp rovnosti a nie na mieru talentovanosti. BIBIANA pripravuje podujatia na rozličné celospoločensky dôležité témy, ako sú práva detí, integrácia postihnutých detí, boj proti diskriminácii, ale aj trvalo udržateľný život a environmentálne prístupy k životu, atď. A to všetko pripravené s využitím umeleckých postupov a na takej úrovni, aby boli pochopiteľné aj pre malých návštevníkov, ktorí prichádzajú z materských, základných a špeciálnych škôl, alebo aj študentov stredných škôl. Ide síce o aktivitu z roku 2012, ale keďže sa Bienále animácie Bratislave (BAB) koná raz za dva roky, je potrebné uviesť, že 11. ročník festivalu BAB 2012 bol programovo i divácky úspešný a priniesol niekoľko nových prvkov. Rozšírila sa podpora nových foriem interaktivity a užší kontakt s detskými divákmi. Cenu UNICEF získal film Súkromné očko (réžia Nicola Lemay, Kanada) za originálne a citlivé sprostredkovanie problému hendikepovaného dieťaťa spôsobom zrozumiteľným detskému divákovi.

V roku 2012 sa realizovala výstava beletrie s tematikou hendikepovaných detí a mládeže O svete inakosti v spolupráci Slovenskej sekcie IBBY a Mestskej knižnice v Piešťanoch. Počas

roka 2013 mala BIBIANA v programovej štruktúre predstavenie v duchu tradičných ľudových bábkarov - O Haničke, podľa klasickej slovenskej ľudovej rozprávky zo zbierky Sama Czambela. Predstavenie v podaní študentov KBT VŠMU akcentuje správny postoj k rôznym názorovým platformám, ako sa napr. môže život zmeniť, keď daruješ hrst' múky, a o láske, ktorej neprekáža inakosť. Národné osvetové centrum vytváralo podmienky na dodržiavanie ustanovení príslušných právnych predpisov týkajúcich sa predchádzania diskriminácie zamestnancov vo všetkých pracovnoprávných oblastiach vrátane odmeňovania zamestnancov. Pozornosť tejto problematike venovalo aj pri spracovaní nového organizačného poriadku NOC, ktorý nadobudol účinnosť od 1. februára 2014 (princíp rovnosti príležitostí a nediskriminácie). S cieľom predchádzať diskriminácii a odbúravať predsudky a stereotypy zo strany majority, napr. Národné osvetové centrum vytvára v rámci svojej činnosti informačné databázy publikácií pre odbornú i širokú verejnosť, ktoré sú zamerané na problematiku ľudských práv, hlavne v oblasti rodovej rovnosti, predchádzania xenofóbie, podpory multikulturalizmu (bližšie informácie na: <http://www.nocka.sk/vzdelavanie/mp-cinnost>). DVO sú priebežne vyhodnocované v rámci jednotlivých národných akčných plánov zameraných na rôzne zraniteľné skupiny (rezortné ľudsko-právne politiky) a ďalších vládnych strategických dokumentov. MK SR definuje priority a výsledky v predmetnej oblasti aj v spolupráci s MVO, ktoré sú členmi neformálnej pracovnej skupiny pre kultúru ľudí so zdravotným postihnutím a tiež členmi odbornej komisie, ktorá rozhoduje o pridelení finančných prostriedkov na žiadosti o dotáciu z dotačného systému MK SR. Výsledkom vyhodnotenia je potreba permanentne zvyšovať informovanosť o právach zraniteľných skupín, ktorá bola posilnená aj prostredníctvom nového dotačného podprogramu v rámci dotačného systému pre neformálne vzdelávanie v predmetnej oblasti. V roku 2014 bude Slovenská národná galéria v záujme zvyšovania dostupnosti kultúrnych inštitúcií pre marginalizované skupiny celoročne bezplatne dostupná (v zmysle svojho organizačného poriadku pre všetky cieľové skupiny - marginalizované skupiny aj pre majoritu). V roku 2013 prebiehali s konzultácie s Trnavskou asociáciou sluchovo postihnutých o možnostiach realizácie archívu, múzea, internetového portálu nepočujúcich, ako aj ich vlastnej televízie a tiež konzultácie o možnostiach medzinárodnej výmeny skúsenosti, najmä s francúzskymi partnermi. Realizovali sa tiež konzultácie s Národnou radou nepočujúcich a nedoslýchavých v SR o potrebe novely zákona o posunkovom jazyku a nutnosti vyhlásiť ho za súčasť kultúrneho dedičstva a vnímať posunkový jazyk ako kultúrny fenomén rovnocenný s menšinovými jazykmi, respektíve štátnym jazykom a vytvoriť inštitucionálne, finančné a personálne podmienky na jeho ochranu a rozvoj (garantom predmetného zákona je aktuálne MPSVR SR).

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva je zameraný najmä na ochranu kultúrnych práv marginalizovaných skupín obyvateľstva a tiež na podporu dostupnosti kultúry pre zraniteľné skupiny, ako aj na podporu predchádzania diskriminácii a všetkým formám násilia. O podporu v rámci dotačného programu sa môžu uchádzať subjekty zabezpečujúce starostlivosť o rozvoj kultúrnych potrieb znevýhodnených skupín - osôb so zdravotným postihnutím, starších ľudí, marginalizovaných rómskych komunít, zraniteľných skupín detí a mládeže, žien (rodová rovnosť), sociálnych a pod. Zámerom programu je tiež vytváranie podmienok na zviditeľňovanie a prezentáciu špecifickej kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva. Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva je v súčasnosti etablovaným a stabilným finančným nástrojom MK SR, ktorý umožňuje napĺňať kultúrne potreby marginalizovaných skupín obyvateľstva. Program je rozdelený na podprogramy na podporu: 1. živej kultúry, 2. periodickej tlače a 3. neperiodickej tlače. v roku 2013 bol program rozšírený o podprogram č. 4 – neformálne vzdelávacie aktivity v oblasti kultúry ľudí so zdravotným postihnutím (v zmysle implementácie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím). V roku 2013 sa v programe celkom prerozdeleno 340 000 Eur. Každoročne sa v programe prerozdeleno pre kultúru ľudí so zdravotným postihnutím cca 240 000 Eur. Vďaka podpore z programu pribudli inovatívne projekty: bolo podporené napr. Kino pre nevidiacich, v roku 2012 sa na Ľubovnianskom hrade realizovali bulletiny v Braillovom písme - v roku 2013 zariadenia s digitálnym tlmočníkom do posunkovej reči s cieľom zvýšiť dostupnosť kultúry pre nepočujúcich (video sprievodca), bola tiež podporená výroba 4 audiokomentárov k celovečerným filmom pre nevidiacich, boli podporené vzdelávacie aktivity pre ľudí so zrakovým, sluchovým, mentálnym postihnutím (4 konferencie 2010, 2011, 2012, 2013), desiatky tvorivých umeleckých dielní pre marginalizované deti a mládež, aktivity na podporu interkultúrneho dialógu, rodovej rovnosti, neheterosexuálnych menšín, ľudí bez domova, ľudí bez práce a pod. Program 6 - Prehľad finančných prostriedkov z dotačného systému MK SR - dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva a počet podporených projektov v rokoch 2009 - 2012 Rok Dotácia Počet podporených projektov 2009 298 745 Eur 88 2010 311 350 Eur 89 2011 296 980 Eur 83 2012 336 608 Eur 117 2013 340 000 Eur 116

V rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva je potrebné hľadať nové možnosti na podporu trvalo-udržateľných kultúrnych podujatí napr. modelových projektov pre deti z marginalizovaných rómskych komunít (napr. projekt kočovného divadla pod názvom Rómska struna na potulkách alebo projekt misijnej práce pod názvom Kultúrne a duchovné aktivity v obci Lomnička) a prejsť k aplikácii získaných skúseností v širšom meradle.

K tomu, ale bude potrebné zabezpečiť v rámci MK SR aj finančné zdroje a personálne kapacity v oblasti ľudských (kultúrnych) práv zraniteľných skupín. Aktuálna môže byť aj otázka bezplatného vstupného do vybraných inštitúcií MK SR poskytujúcich služby verejnosti.

Podľa MH SR môžu DVO zmeniť/zlepšiť postavenie marginalizovaných skupín v spoločnosti, dokonca môžu zmeniť celú spoločnosť, podporiť proces sociálnej inklúzie prostredníctvom inovatívnych a inkluzívnych projektov, ktoré posilnia proces sociálnej inklúzie a vytvoria optimálne podmienky pre spokojné, tolerantné, solidárne a tvorivé ľudské spoločenstvo. V stanovisku MH SR sa ďalej píše že výsledkom aplikácie DVO môžu byť podkladom pre prípravu návrhov legislatívnych zmien napr. voľný vstup do štátnych múzeí a galérií, zabezpečenie audio a video sprievodcov v múzeách a galériách (predpokladom môžu byť odôvodnené zmeny v zákone o múzeách a galériách); napr. bezplatne dostupné audiovizuálne diela a inštitúcie pre všetky marginalizované skupiny - filmy, kiná, respektíve zvýšenie percentuálneho podielu pri vysielaní skrytých a otvorených titulkov pre nepočujúcich, audiokomentárov pre nevidiacich (predpokladom sú odôvodnené zmeny v zákone o vysielaní a retransmisii, ale aj zmeny v zákone o RTVS, zmeny v zákone o autorských právach), ako aj napr. bezplatne dostupné koncerty a divadlá – voľný vstup do divadiel pre všetky marginalizované skupiny, respektíve podpora a ochrana divadiel a hercov so zrakovým alebo sluchovým postihnutím (predpokladom sú odôvodnené zmeny v zákonoch o divadelnej činnosti a hudobnej činnosti) a pod. Všetky zmeny môžu mať dopad na štátny rozpočet. MK SR si uvedomuje, že napĺňaním kultúrnych práv znevýhodnených skupín obyvateľstva spoločnosť prispieva k výchove k tolerancii a boju proti chudobe a všetkým formám xenofóbie, diskriminácie, rasizmu, homofóbie (MK SR tiež pravidelne podporuje Filmový festival inakosti v Bratislave a aj jeho regionálny variant) a posúva tým majoritnú spoločnosť smerom k rešpektovaniu inakosti, zbavovaniu sa predsudkov a stereotypov voči „tým druhým“ a tiež k pochopeniu podstaty princípu nediskriminácie a rovnosti príležitostí a jeho presadzovania v spoločnosti.

Podpora a rozvoj kultúrnych práv zraniteľných skupín obyvateľstva a scitlivovanie percipientov voči kultúrnej odlišnosti sa v rezorte kultúry realizuje dlhodobo, kontinuálne a systematicky v rámci rezortných inštitúcií a dotačného systému MK SR, a to predovšetkým formou umeleckých aktivít, kultúrno-osvetovej činnosti a neformálneho vzdelávania. Vzhľadom na špecifickú povahu kultúry je aj prevažná väčšina aktivít rezortu zameraná na podporu talentu a tvorivosti, rozvoj duševného i telesného zdravia, poskytnutie kvalitného spôsobu trávenia voľného času všetkých skupín spoločnosti. Všetky tieto aktivity prezentujú vysoké morálne a etické princípy, ktoré stoja v centre ľudskoprávnej problematiky a sú v

nezmieriteľnom rozpore so šírením negatívnych sociálnopatologických javov (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus a pod.) a tiež nezlučiteľné so šírením nepokojov, sociálnych konfliktov, nenávisti, násilia a intolerancie.

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky MPSVaR SR neprijalo v roku 2013 žiadne DVO, žiadnu vyhlášku, nariadenie, opatrenia ani interný pokyn. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky V oblasti vyrovnávacích opatrení znevýhodnených skupín v rámci Programu rozvoja bývania MDVRR SR poskytuje dotácie na obstaranie nájomných bytov bežného a nižšieho štandardu, ktoré sú určené hlavne pre najviac ohrozené skupiny obyvateľstva vrátane občanov sociálne vylúčených rómskych komunít. Na rozdiel od bytov bežného štandardu, kde sa poskytuje dotácia do výšky 30 % až 40 %, sa na byty nižšieho štandardu poskytuje dotácia až do výšky 75 % obstarávacích nákladov. Okrem toho sa poskytuje dotácia na technickú vybavenosť pre zvýšenie sociálno-kultúrnej úrovne rómskej osady až do výšky 80 % obstarávacích nákladov. Na uvedenom je možné vidieť, že MDVRR SR k otázke riešenia bývania obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením pristupuje na princípe „pozitívnej diskriminácie“. Tento princíp je pritom uplatňovaný už od začiatku Programu rozvoja bývania. Zároveň v rámci konceptu sociálneho bývania sa zabezpečuje aj bývanie pre ľudí so zdravotným postihnutím, nakoľko sa poskytujú dotácie aj na obstaranie bezbariérového bytu. Taktiež občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo aj domácnosti, ktorej členom je občan s ťažkým zdravotným postihnutím, môžu získať zväčšený úver zo Štátneho fondu rozvoja bývania (ako jedného z podporných nástrojov štátnej bytovej politiky). Úver je možné získať až do 100 % obstarávacej ceny bytu (najviac však 60 000 eur). Práve v prípade občanov s ťažkým zdravotným postihnutím (a odchovancov detských domov) je možné obstarávať aj starší byt, nakoľko v ostatných prípadoch je možné získať podporu len na byt, ktorý nie je starší ako 3 roky.

MDVRR SR pripravuje podľa Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2014 návrh nového stavebného zákona, ktorý bol od 16. júla 2013 do 15. septembra 2013 predložený na širokú verejnú diskusiu. Po jej ukončení, vyhodnotení a zapracovaní vznesených akceptovaných pripomienok bol opätovne prezentovaný v poslaneckých kluboch NR SR v mesiaci december 2013. Po predložení návrhu zákona na medzirezortné pripomienkové konanie bude MDVRR SR pokračovať v príprave návrhov vykonávacích vyhlášok, v ktorých bude riešená problematika osôb so zdravotným postihnutím so zameraním na bezbariérové využitie územia a o osobitných technických požiadavkách na bezbariérové užívanie nových stavieb a ich zmien. Vyhlášky nadobudnú účinnosť spolu s novým stavebným zákonom. Podľa článku 4 bodu 3 Dohovoru, pri vytváraní a uplatňovaní zákonodarstva a politiky zameraných

na vykonávanie Dohovoru a pri rozhodovaní o otázkach týkajúcich sa osôb so zdravotným postihnutím štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru, budú dôkladne konzultovať s osobami so zdravotným postihnutím vrátane detí so zdravotným postihnutím a budú s nimi aktívne spolupracovať prostredníctvom ich reprezentatívnych organizácií. Na príprave zákona č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 488/2013 Z. z. o diaľničnej známke a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 488/2013 Z. z.“) MDVRR SR spolupracovalo v dotknutých otázkach s MPSVaR SR a s Národnou radou občanov so zdravotným postihnutím v SR, nakoľko ministerstvo chcelo v tomto prípade v plnej miere zohľadniť záujmy a potreby osôb so zdravotným postihnutím. V rámci zákona č. 488/2013 Z. z., na spoločných rokovaniach sa dohodlo, že v prípade osôb so zdravotným postihnutím v súvislosti so zavedením elektronického systému, objektívnej zodpovednosti a zabezpečením výkonu kontroly už nebude možné viazať oslobodenie od úhrady diaľničnej známky na poskytovanie peňažného príspevku na zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, tak ako je tomu v súčasnosti. Od úhrady diaľničnej známky budú oslobodené vozidlá a jazdné súpravy, ktoré v elektronickom systéme správcu výberu úhrady diaľničnej známky zaregistruje osoba, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu podľa § 17 zákona č. 447/2008 Z. z. V rámci medzirezortného pripomienkového konania bola ďalej akceptovaná pripomienka MPSVaR SR - podľa § 8 ods. 2 zákona č. 488/2013 Z. z., správca výberu úhrady diaľničnej známky je povinný zabezpečiť predajné miesta, na ktorých možno vykonať úhradu diaľničnej známky a zabezpečiť ich prístupnosť aj pre osoby so zdravotným postihnutím.

Pri príprave nového stavebného zákona MDVRR SR konzultovalo návrh príslušných ustanovení návrhu, ktoré sa týkajú budúcnosti rómskych osád s MZVaEZ SR (ľudských práv), Úradom OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva, Stálou Misiou SR pri rade Európy v Štrasburgu a s osobitným predstaviteľom GT RE pre záležitosti Rómov Jeroenom Schokkenbroekom, ktorý nemal výhrady k príslušnému navrhovanému zneniu príslušných ustanovení zákona. Návrh nového stavebného zákona bol prezentovaný v mesiaci január 2014 na MPSVaR SR, na zasadnutí Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím. v rámci širokej verejnej diskusie sa k návrhu stavebného zákona vyjadrila Národná rada občanov so zdravotným postihnutím.

Tak ako sme už uviedli všetky projekty financované z OPD obsahujú opatrenia, ktorých súčasťou je riešenie horizontálnych priorít (rovnosť príležitostí). Nakoľko v rámci OPD sú klasické výzvy na predkladanie projektov nahradené „písomným vyzvaním“ na konkrétne projekty z aktuálneho zásobníka projektov, sú všetky ciele a vplyv projektov na rovnosť

príležitostí riešené pred zaradením do zásobníka projektov osobitne (ide predovšetkým o výstavbu nadradenej dopravnej infraštruktúry a podporu verejnej dopravy, kde sú trvalé opatrenia samozrejmom súčasťou). Výzvy nemali črtu DVO. V oblasti bývania je úlohou MDVRR SR ako orgánu zodpovedného za realizáciu cieľov štátnej bytovej politiky vytvárať ekonomické a legislatívne podmienky pre dostupnosť bývania čo najširším skupinám obyvateľstva. Zároveň je potrebné vytvárať podmienky najmä pre bývanie príjmovo a sociálne slabších vrstiev obyvateľstva. Uvedený fakt reflektuje aj definícia sociálneho bývania (§ 21 zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní), ktoré je definované ako bývanie obstarané s použitím verejných prostriedkov určené na primerané a ľudsky dôstojné bývanie fyzických osôb, ktoré si nemôžu obstarat' bývanie vlastným pričinením. Definícia reflektuje skutočnosť, že existujú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru nie sú schopné si sami obstarat' primerané bývanie. Za posudzujúce kritérium sa pritom používa všeobecný identifikátor sociálneho statusu užívateľov bytov, príjem. MDVRR SR tak pri riešení problematiky bývania pristupuje ku všetkým obyvateľom na princípe rovnakého zaobchádzania. Podľa názoru MDVRR SR môžu DVO zmeniť/zlepšiť postavenie marginalizovaných skupín a taktiež môžu byť podkladom pre prípravu legislatívnych návrhov, ak vyplývajú z medzinárodných zmlúv a iných medzinárodných dokumentov ktorými je viazaná SR. DVO sú zamerané na zlepšenie prístupu členov znevýhodnených skupín do existujúcich sociálnych a ekonomických štruktúr a dosiahnutie ich rovnosti v praxi. MDVRR SR sa usiluje prispieť k zlepšeniu rovnosti členov znevýhodnených skupín a ich zapojenie do spoločnosti, a to prostredníctvom uvedených zákonov a z nich vyplývajúcich opatrení.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky MŠVVaŠ SR ani jeho priamo podriadené organizácie v priebehu roka 2013 neprijalo žiadne DVO. Taktiež neplánuje prijať žiadne DVO v roku 2014. MŠVVaŠ SR v roku 2013 realizovalo podporu materiálnej rovnosti šancí pre členov znevýhodnených skupín obyvateľstva v rámci vypísania konkrétnych výziev na podávanie projektov, ktoré ale nemali črtu DVO. Výzvy na podávanie žiadostí o financovanie rozvojových projektov:

- „Žiaci so zdravotným postihnutím 2013“, kedy 33 školám bolo poskytnutých celkovo 188 380 Eur. Oblasťou podpory bolo zlepšovanie materiálnych a priestorových podmienok vzdelávania žiakov so zdravotným postihnutím. Podpora bola zameraná na podporné opatrenia pre výchovu a vzdelávanie detí a žiakov so zdravotným postihnutím - zabezpečenie debarierizácie v špeciálnych školách a v základných školách regionálneho školstva, materiálno-

technické vybavenie týchto škôl kompenzačnými a špeciálnymi učebnými pomôckami, s cieľom ich úspešného a efektívneho vzdelávania.

- „Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách 2013“ - 16 projektov v sume 52 500 Eur. Prioritnou oblasťou podpory boli aktivity prispievajúce k vyrovnávaniu sociálneho znevýhodnenia žiakov a zabezpečeniu rovnosti príležitostí v praxi spočívajúce v podporovaní záujmu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia o vzdelávanie, aktivity podporujúce interkultúrne prostredie, aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky DVO na podmienky rezortu rozpracované v roku 2013 neboli. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku sa od roku 2012 nerealizuje, nakoľko sú zo strany vlády Slovenskej republiky prijímané úsporné opatrenia, a to najmä vo vzťahu k finančným zdrojom, čo sa premietlo aj do rozpočtovej kapitoly MZ SR, ktoré nedisponuje potrebnými finančnými prostriedkami na zabezpečenie realizácie programu. V priebehu rokov 2012 a 2013 sa uskutočnila séria pracovných rokovaní Platformy na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá združuje: Asociáciu pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu, Asociáciu komunitných centier Slovenska, Asociáciu terénnych zdravotníckych asistentov, úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Nadáciu otvorenej spoločnosti, Kanceláriu Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku, MPSVaR SR, Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, MZ SR, Union zdravotná poisťovňa, a.s. a GlaxoSmithKline. Témou rokovaní bolo riešenie finančného zabezpečenia Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku, jeho dlhodobá udržateľnosť a systematizácia. Výstupom zo stretnutí malo byť vypracovanie materiálu s názvom „Návrh zabezpečenia finančnej stabilizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2013 – 2015“, ktorý mal byť v termíne do 30. júna 2013 predložený na rokovanie vlády Slovenskej republiky. V júli 2013 Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky požiadal predsedu vlády Slovenskej republiky o odklad termínu splnenia tejto úlohy do 30. júna 2014. Ako ďalší možný výstup z pracovných rokovaní

Platformy na podporu zdravia znevýhodnených skupín je možné považovať rozbehnutie celoslovenského projektu „Zdravé komunity“, na ktorý MZ SR plánuje s platformou uzatvoriť „Memorandum o spolupráci“. Uvedený projekt je realizovaný od októbra 2013 a finančne je podporený z dotácií na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity v pôsobnosti MV SR. Finančná dotácia na podporu uvedeného projektu je naplánovaná z rozpočtovej kapitoly MV SR len na 1 rok. V ďalších

rokoch sa plánuje vypracovať národný program „Zdravé komunity“, ktorý by mal byť finančne podporený zo štrukturálnych fondov EÚ. Daným projektom je zabezpečená terénna práca 108 asistentov osvetly zdravia a 12 regionálnych terénnych koordinátorov v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach (v 5 lokalitách SR), ktorú v minulosti vykonávali 30 komunitní pracovníci v oblasti zdravotnej výchovy, prostredníctvom realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku. Na základe uvedeného je možné považovať sieť terénnych pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy za rozšírenú.

V rámci realizácie projektu „Zdravé komunity“ Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu zabezpečila školenie pre 108 asistentov osvetly zdravia a 12 regionálnych terénnych koordinátorov, prostredníctvom akreditovaného programu MŠVVaŠ SR s celoštátnou platnosťou. Počas realizácie projektu sa budú v pravidelných intervaloch realizovať vzdelávacie aktivity pre všetkých zamestnancov. Nejde len o prípravu a zaškolenie nových zamestnancov, ale aj o kontrolu, supervíziu a motiváciu v priebehu realizácie projektu. Projekt bude monitorovaný riadiacim výborom, na základe správ predložených hlavným koordinátorom, podľa formulárov na vyhodnocovanie činností v dvojmesačných intervaloch a správ spolupracujúcich lekárov. Hlavný koordinátor bude navyše povinný urobiť monitorovanie na mieste (v teréne) minimálne raz mesačne. Terénni koordinátori budú mať rovnakú monitorovaciu povinnosť raz týždenne. Spolupracujúci lekári budú vykonávať svoje monitorovanie raz mesačne. MZ SR a Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vypracovali v roku 2012 v spolupráci so Stranou rómskej únie na Slovensku, propagačné materiály - letáky a plagáty na povinné očkovanie detí v rómskom jazyku, ktorých nosným cieľom bolo šíriť zdravotnú osvetu a zvýšiť informovanosť medzi obyvateľmi marginalizovaných rómskych komunit, so zámerom ovplyvniť prevenciu zaočkovania v tejto komunite. Distribúcia propagačných materiálov bola zabezpečená v rámci spolupráce s mimovládnu organizáciou, so Stranou rómskej únie na Slovensku, s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a prostredníctvom jednotlivých Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republiky v spolupráci s terénnymi sociálnymi pracovníkmi. Propagačné materiály boli v roku 2012 distribuované po celom území Slovenskej republiky. Ovplyvnenie prevencie zaočkovanosti detí z marginalizovaných rómskych komunit, resp. zistenie efektívnosti vyššie uvedenej kampane MZ SR overilo prostredníctvom Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorý každoročne sleduje úroveň zaočkovanosti u všetkých detí v Slovenskej republike. Podľa predbežných výsledkov úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky sa nepotvrdila efektívnosť vyššie uvedenej a realizovanej kampane, nakoľko úroveň zaočkovanosti detskej populácie v Slovenskej republike v rámci

pravidelného povinného očkovania k 31. augustu 2013 poklesla oproti úrovni z 31. augusta 2012. Občania so zdravotným postihnutím ako aj ich reprezentatívne organizácie zasielajú MZ SR svoje podnety, stanoviská a výzvy. MZ SR Slovenskej republiky podľa vlastných slov vynakladá maximálne úsilie na kladné vyriešenie každej jednej prijatej žiadosti, pretože si uvedomuje jej dôležitosť a taktiež je otvorené a víta každú iniciatívu, ktorá môže pomôcť zlepšiť život osôb so zdravotným postihnutím.

Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity Slovenskej republiky Základný dokument vládnej politiky v ktorého obsahový substrát tvorí aj vnútorne organizovaný a koncentrovaný systém DOV prijala vláda Slovenskej republiky dňa 11. januára 2012 svojim uznesením č. 1, pod názvom Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, a súčasne určila revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015, aktualizovaný na roky 2011 - 2015 ako akčný plán stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 pre oblasti: D.2.1 Oblasť vzdelávania, D.2.2 Oblasť zamestnanosti, D.2.3 Oblasť zdravia, D.2.4 Oblasť bývania. Súčasťou prijatého materiálu bolo aj ustanovenie ďalších politík v oblastiach D.2.5 finančného začlenenia, D.2.6 nediskriminácie a D.2.7 oblasť prístupov smerom k väčšinovej spoločnosti – Iniciatíva integrácie Rómov prostredníctvom komunikácie. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v súčasnosti pripravuje finalizovanú podobu plánov z posledných troch uvedených oblastí. Uvedená stratégia obsahuje výstavbové princípy, ako aj implementačné princípy, ktoré sú v súlade s odporúčaniami Akčného plánu OBSE na zlepšenie situácie Rómov a Sintov. Samotná stratégia je postavená na princípoch komplexného riešenia, destigmatizácie, desegregácie, degetoizácie. Implementačné princípy boli ustanovené na báze solidarity, zákonnosti, partnerstva, komplexnosti, koncepcnosti, systémového prístupu a trvalej udržateľnosti, rešpektovaní regionálnych a subetnických charakteristík, rodovej rovnosti, zodpovednosti a predvídateľnosti. Napriek skutočnosti, že Slovenská republika pripravuje v rámci stratégie osobitný akčný plán pre oblasť nediskriminácie, antidiskriminačne nástroje ako aj DVO v jednotlivých oblastiach vzdelávania, zdravia, zamestnanosti a bývania boli ustanovené do akčných plánov stratégie v oblastiach D.2.1 až D.2.4. Úlohy vyplývajúce z uvedenej stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 boli aj základnou programovou osnovou pre legislatívne aktivity Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity na úseku DVO.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky sa podieľal v spolupráci s príslušným gesčným orgánom MPSVaR SR na procese tvorby nelegislatívneho právneho aktu Európskej únie - odporúčania Rady z 9. decembra 2013 o účinných opatreniach na integráciu Rómov v

členských štátoch, COM(2013) 460 final (U. v. EU C 378, 24. 12. 2013). Uvedené odporúčanie rady je ďalším krokom realizácie Smernice Rady 2000/43/ES v oblasti zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod v oblasti zamestnanosti a odbornej prípravy, vzdelávania, sociálnej ochrany (vrátane sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti), sociálnych výhod a prístupu k tovaru a službám (vrátane bývania). Okrem vertikálnych opatrení vyplývajúcich z uvedeného odporúčania obsahuje uvedené odporúčanie aj horizontálne opatrenia, v oblasti antidiskriminácie. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity sa v roku 2012 a 2013 aktívne zúčastnil, v spolupráci s MS SR, procesu tvorby návrhu novelizácie antidiskriminačného zákona. Uplatnený legislatívny pozmeňujúci návrh bol nasmerovaný na precizáciu ustanovenia § 8a uvedeného zákona – inštitútu DVO tak, aby pokrývali osobitne v celom komplexe oblasti prístupu k zamestnaniu, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, a bývaníu s cieľom, aby právna úprava predstavovala nástrojovo dostatočnú komplexnú úpravu nastavenú na aplikáciu stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.

Zákonom č. 32/2013 Z. z. bol zmenený uvedený antidiskriminačný zákon, v súlade s aktivitami Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, pričom súčasné vymedzenie DVO je nasledujúce. Diskriminácia nie je prijatie DVO organmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami smerujúcich k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi. DVO sú najmä opatrenia:

a) zamerané na odstránenie sociálneho alebo ekonomického znevýhodnenia, ktorými sú nadmerne postihnutí príslušníci znevýhodnených skupín,

b) spočívajúce v podporovaní záujmu príslušníkov znevýhodnených skupín o zamestnanie, vzdelávanie, kultúru, zdravotnú starostlivosť a služby,

c) smerujúce k vytváraniu rovnosti v prístupe k zamestnaniu, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaníu, a to najmä prostredníctvom cielených prípravných programov pre príslušníkov znevýhodnených skupín alebo prostredníctvom šírenia informácií o týchto programoch alebo o možnostiach uchádzať sa o pracovné miesta alebo miesta v systéme vzdelávania. DVO môžu byť prijaté, ak:

a) existuje preukázateľná nerovnosť,

b) cieľom opatrení je zníženie alebo odstránenie tejto nerovnosti,

c) sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie stanoveného cieľa. Navrhované zmeny vychádzali napríklad aj zo Záverov Predsedníctva Rady Európskej únie 7695/11 – Rámec EU

pre národné stratégie integrácie Rómov – z 18. marca 2011, publikované aj v U. v. EU 2011/C 258/04, zo dňa 02.09.2011 pod názvom „Rámec EU pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020“, zo záverov Európskej rady EUCO 23/11, z definícií DVO používaných OSN a ďalších legislatívnych aktov. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity vychádzal z rámca syntézy európskej a národnej politiky v oblasti integrácie Rómov, na základe ktorej bolo možné vyrovnávacie opatrenia diferencovať v rozsahu rámci záverov Rady zo dňa 23. a 24. júna 2011 ECUO 23/11 schvaľujúcich oznámenie Komisie na tému Sociálna a ekonomická integrácia Rómov KOM(2010) 133 v konečnom znení zo 14.04.2011, a uznesenia Európskeho parlamentu z 9. marca 2011 o stratégii EU v oblasti začleňovania Rómov (2010/2276(INI)) – širší rámec. Uvedený rámec Rady bol publikovaný v U. v. EU - pod názvom Rámec EU pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020 - Závery Rady pod číslom 2011/C 258/04. Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v rámci svojho postavenia v legislatívnom procese Slovenskej republiky v prípade potreby uplatňoval pripomienky k procesu tvorby všeobecne záväzných právnych predpisov. Ako príklad efektívnejšej implementácie antidiskriminačných aktov EU nielen v oblasti antidiskriminačných smerníc EU, ale aj antidiskriminačných ustanovení iných legislatívnych aktov EU je možno uviesť legislatívny proces pri novelizácii zákona č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MV SR, a to zákonom ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Na základe legislatívnej iniciatívy oboch splnomocnencov vlády Slovenskej republiky, uplatňovanej v spolupráci s MV SR, ale aj v súvislosti s výkonom poslaneckého mandátu súčasného splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity došlo v legislatívnom procese Národnej rady Slovenskej republiky k prijatiu zákona č. 287/2012 Z. z., ktorého článok VI, menil v 22 bodoch ustanovenia zákona č. 526/2010 Z. z. Zákon nadobudol účinnosť k 01.10.2012. Prevalenčná väčšina týchto zmien upravila znenie zákona tak, aby zodpovedal cieľom antidiskriminačných opatrení v oblasti vyrovnávacích opatrení, ktorými dotácie nesporne sú, zadaných v národnej stratégii Slovenskej republiky, ako aj v ďalších integračných dokumentoch prijatých vládou Slovenskej republiky v poslednej dekáde, na úseku integrácie rómskych komunít.

Pri návrhu legislatívnej zmeny Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity do jej textu zapracoval aj požiadavky vyplývajúce zo smernice Európskeho parlamentu a Rady ES č. 2009/72/ z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, (U. v. EU L 211, 14. 8. 2009). Vychádzal z preambuly čl. 53 smernice, podľa ktorého: „Členské štáty by mali každopádne zabezpečiť

nevyhnutné dodávky energie pre zraniteľných odberateľov. V tejto súvislosti by sa mohol využiť integrovaný prístup, napríklad v rámci sociálnej politiky, a opatrenia by mohli zahŕňať sociálne politiky alebo zlepšovanie energetickej účinnosti v oblasti bývania. Táto smernica by mala napokon umožniť vnútroštátne politiky v prospech zraniteľných odberateľov.“. Rovnako vychádzal aj z čl. 3 ods. 8 citovanej smernice znie: „Členské štáty prijímú vhodné opatrenia, napríklad národné energetické akčné plány a výhody v systémoch sociálneho zabezpečenia na zabezpečenie nevyhnutných dodávok elektriny pre zraniteľných odberateľov alebo na podporu zlepšenia energetickej účinnosti, s cieľom zaoberať sa energetickou chudobou, a to i v širšom kontexte chudoby.“. V rámci týchto skutočností do zákona boli zavedené nové právne tituly poskytnutia dotácií, zlepšenia postavenia príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit, na:

j) podporu odstraňovania havarijných stavov obydľí vzniknutých najmä v dôsledku živelných pohrôm, pôsobenia prírodných živlov alebo požiarov,

k) podporu zásobovania dodávkami elektrickej energie, tepelnej energie, paliva alebo vody určenej na ľudskú spotrebu v prípadoch ohrozujúcich ľudský život a ľudské zdravie, osobitne v situáciách pôsobenia nepriaznivých vplyvov vonkajšieho životného prostredia alebo nepriaznivých poveternostných vplyvov,

l) podporu vysporiadania vlastníckych vzťahov k obydľiam a k pozemkom, na ktorých sa tieto obydľia nachádzajú, alebo na nákup pozemkov obcou určených na výstavbu nových obydľí,

m) podporu prioritných politik a cieľov Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020,

n) financovanie projektov na základe priorít vlády Slovenskej republiky vo vzťahu k rómskym komunitám. Tento proces legislatívnych návrhov Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity pokračoval aj v roku 2013 a vyvrcholil prijatím zákona č. 190/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vzhľadom na skutočnosť, že čl. III uvedeného zákona novelizoval opätovne zákon č. 526/2010 Z. z. a to vložением § 4a ods. 3, na základe ktorého došlo v odôvodnených prípadoch k spružneniu procesu prideľovania dotácií.

V rámci uvedeného balíka DVO na základe zákona č. 526/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MV SR v znení neskorších predpisov, tak ako každoročne pri predkladaní podkladov do správy podľa § 1 ods. 4 zákona č. 308/2008 Z. z. o zriadení Strediska, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v súlade s § 8a ods. 4 zákona

č. 365/2004 Z. z. podáva správu o tomto druhu DOV za rok 2013. MV SR – Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity z rozpočtu verejnej správy v roku 2013 poskytol dotácie v celkovej výške 1 682 583 Eur, a podporil nasledovné oblasti: Oblasť podpory vzdelávania a výchovy: 595 045 Eur, mala za cieľ skvalitniť podporujúce výchovné, vzdelávacie programy prispievajúce k zvýšeniu vedomostnej a vzdelanostnej úrovne príslušníkov rómskych komunít. Do rámca oprávnených aktivít patrili aj projekty, ktoré posilnia predškolské vzdelávanie a vytvoria optimálne podmienky pre úspešné začlenenie detí, najmä z prostredia MRK do hlavného vzdelávacieho prúdu. Súčasťou podpory boli mimoškolské aktivity rozvíjajúce talent rómskych detí a mládeže. Oblasť podpory zamestnanosti a zamestnateľnosti: 194 500 Eur, cieľom oblasti bola podpora projektov zameraných na zlepšenie života kvality života Rómov a ich integrácie na trh práce prostredníctvom nástrojov, podporujúcich rozvoj obce, vytváraním a udržiavaním pracovných miest, riešením sociálnych problémov, skvalitňovaním verejnoprospešných služieb na lokálnej úrovni. Oblasť podpory projektovej dokumentácie a svojpomocnej výstavby: 252 469 Eur, programová oblasť mala za cieľ podporiť projekty prispievajúce k zlepšeniu životnej úrovne príslušníkov MRK ich sociálneho postavenia zabezpečovaním ich dôstojných životných podmienok v oblasti bývania.

Do rámca oprávnených aktivít okrem technickej vybavenosti patrila aj podpora projektov svojpomocnej výstavby domov. Oblasť zdravia prevencie a zdravotnej osvetu: 336 909 Eur, USVRK – MV SR v štvrtom štvrtroku 2013 podporil dotáciou podľa zákona č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MV SR v znení neskorších predpisov sumou 336 909 Eur projekt Zdravé komunity. Projekt „Zdravé komunity“, primárnou cieľovou skupinou sú obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít na Slovensku.

Cieľmi projektu sú:

- Zlepšenie vzťahov medzi komunitou a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti,
- Zlepšenie komunikácie medzi komunitou a zdravotným personálom,
- Odbúranie nedôvery k zdravotnému systému,
- Odbúranie bariér v prístupe k zdravotnej starostlivosti a vybudovanie nových komunikačných kanálov, • Zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia a zodpovednosti za vlastne zdravie,
- Zlepšenie úrovne osobnej a komunálnej hygieny,
- Zlepšenie a zefektívnenie využívania dostupných zdravotných služieb,

- Zvýšenie celkového počtu absolvovaných preventívnych zdravotných prehliadok, •
- Zníženie počtu infekčných ochorení,
 - Zvýšenie počtu žien, ktoré pravidelne navštevujú gynekologické poradne,
 - Zvýšenie informovanosti o povinnom očkovaní detí a jeho prínosoch/očakávaných reakciách a bežných neškodných vedľajších účinkoch,
 - Zvýšenie účasti na povinnom očkovaní detí,
 - Zvýšenie počtu detí očkovaných proti hepatitíde a (deti vo veku 2 rokov ktoré žijú v podmienkach so zníženým hygienickým štandardom),
 - Zlepšenie komunikácie s príslušnými operačnými strediskami záchranej zdravotnej služby,
 - Zníženie počtu neopodstatnených výjazdov a zneužitia služieb rýchlej zdravotnej pomoci – RZP,
 - Zlepšenie informácií o voľno predajných liekoch a ich používaní. V súčasnosti pre zabezpečenie pokračovania projektu v prvom a druhom štvrtroku 2014 vyčlenilo MV SR – Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity opätovne dotáciu podľa zákona č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MV SR v znení neskorších predpisov v sume 750 000 Eur. Projekt sa v roku 2014, na základe vyčlenenej alokácie, rozšíri sa do ďalších 36 lokalít a počet pracovníkov zdravotnej osvetly sa navýši o 36 asistentov a 4 koordinátorov. V rámci projektu v súčasnosti pôsobí 120 terénnych zdravotných asistentov (asistentov zdravia) pokrývajúcich 100-tisíc obyvateľov, príslušníkov marginalizovaných komunít, vybratých na základe výsledkov spracovania dát v Atlase rómskych komunít 2013.

Cieľom aktivít Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v prvom polroku 2014 je stabilizácia pracovníkov projektu v počte 160. Oblasť podpory tvorby strategických a rozvojových dokumentov: 90 000 Eur, v súlade so stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 boli v rámci tejto oblasti podporené projekty s cieľom trvalej podpory a zachovania kultúrneho dedičstva rómskej národnostnej menšiny v oblasti kultúry, histórie a jazyka.

Do oprávnených aktivít patrili činnosti a aktivity prispievajúce k budovaniu a rozvoju rómskych médií. Bezprostrednou súčasťou oblastí podpory boli projekty zamerané na externé hodnotenie a monitoring stratégie ako aj aktivity prispievajúce k formovaniu verejnej mienky, zmierňovaniu stereotypov a predsudkov voči rómskej populácii a aktivity zamerané na finančnú inklúziu. Oblasť podpory kultúry a médií: 40 000 Eur, zámerom tejto oblasti bola podpora projektov organizácií dlhodobo pracujúcich v oblasti kultúry a rómskych médií za účelom

podpory ich inštitucionálneho rozvoja a technickej podpory. Proces prideľovania dotácií bol ukončený v decembri roku 2013, preto nie je možné zatiaľ predložiť ich vyhodnotenie v súlade s § 8a ods. 4 zákona č. 365/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. Uvedené vyrovnávacie opatrenia (jednotlivé pridelené dotácie) boli zverejnené v súlade s § 8 ods. 2 zákona č. 526/2010 Z. z. a § 8a ods. 4 zákona č. 365/2004 Z. z. na webovom sídle MV SR, v sekcii splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity. Súčasne v súlade s § 47a zákona č. 40/1964 Zb. v znení zákona č. 546/2010 Z. z. a § 5a ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov boli príslušné zmluvy o poskytnutí dotácie uverejnené v Centrálnom registri zmlúv.

Ďalšou oblasťou realizácie DVO v koordinačnej pôsobnosti Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bola realizácia horizontálnej priority pre marginalizované rómske komunity, ustanovená v aktualizovanom národnom strategickom referenčnom rámci 2007- 2013, v regulácii zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov. V rámci uvedenej pôsobnosti Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bolo na podporu lokálnych stratégií komplexného prístupu vyčlenených 200 mil. Eur. Z celkovej alokácie boli finančné prostriedky vo výške 177 907 751 Eur prerozdelené na základe zmlúv medzi 6 riadiacich orgánov vecne príslušných operačných programov. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v súlade s § 8a ods. 4 zákona č. 365/2004 Z. z. podáva týmto správu aj finančnej implementácii aj uvedených DOV. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v roku 2013 realizoval a aj v súčasnosti realizuje Projekt Investícia v rannom detstve - podpora sociálnej inovácie a integrácie Rómov. Projekt je financovaný v sume 746 916 Eur z európskeho grantového programu PROGRESS - výzvy v oblasti sociálnej experimentácie, ktorá podporuje zavádzanie inovatívnych projektov a spolufinancovaný Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity. Projekt bol vypracovaný Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity spolu s medzinárodnými partnermi (Rómsky vzdelávací fond a Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť). Projekt overuje uplatnenie overených postupov práce s rómskymi matkami, ktoré viedli k zvýšeniu pozitívnej interakcie v rodine a medzi rodinou a materskou školou. Cieľová skupina: 315 rómskych matiek, 525 rómskych detí vo veku 0-5 rokov a 15 učiteľov/riaditeľov predškolských zariadení. Výsledky uvedeného projektu po spracovaní poslúžia na tvorbu nových DVO. Základné ciele stratégie je súhrn DVO nasmerovaných na zlepšovanie postavenia Rómov v oblastiach vzdelávania,

zdravia, zamestnanosti a bývania. Celkový systém opatrení stratégie, vrátane komplexu indikovaných je zodpovedaný a popísaný vo vyššie uvedenom texte. Uvedenú stratégiu Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky v predchádzajúcich rokoch predložil Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva v rámci pravidelných odpočtov a podkladov. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity sledoval implementáciu stratégie. V roku 2013 spracoval monitorovaciu správu stratégie v spolupráci s povinnými subjektmi stratégie, ktorú v roku 2014 predložil do medzirezortného pripomienkového konania, a v súčasnosti bude uvedená správa predložená na rokovanie vlády. Monitorovacia správa plnenia stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 za rok 2012 a 2013, spisovej značky KM-OPVA-2014/000798, predkladateľa pána podpredsedu vlády Slovenskej republiky a ministra vnútra je zverejnená na portály právnych predpisov MS SR

Pre podporu funkčného mechanizmu monitorovania a hodnotenia Stratégie s priamou zainteresovanosťou mimovládnych organizácií USVRK v rámci výzvy č. 1/2013 na predkladanie žiadosti o poskytnutie dotácií v pôsobnosti MV SR v oblasti podpory strategických a rozvojových dokumentov finančne podporil mimovládne organizácie Škola dokorán a Inštitút pre dobre spravované spoločnosti pre realizáciu externého hodnotenia a monitoringu Stratégie. Týmto postupom Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity podporil aj externé sledovanie, prijímanie a realizovanie DVO. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v rámci implementácie opatrení definovaných v Stratégii naďalej uplatňoval a uplatňuje viacúrovňovú formu spolupráce a komunikácie, a to prostredníctvom existujúcich platforiem a pracovných skupín, ktoré boli zriadené najmä za účelom vzájomnej informovanosti na úrovni rezortov, konzultácií smerujúcich k hľadaniu spoločných riešení v problematike MRK, zintenzívneniu procesu plnenia cieľov zadefinovaných v Stratégii. Jednou z takýchto platforiem je medzirezortná pracovná skupina. Ambíciou je poskytnúť pracovnej skupine expertízu pri príprave konkrétnych a účinných opatrení v rámci nového programového obdobia tak, aby intervencia vykonávaná z pozície rezortov bola adresne nasmerovaná do oblasti s najväčšou koncentráciou separovaných a segregovaných komunit, a zároveň aby sa vytvorili optimálne podmienky pre zvýšenie participácie rómskych MVO v novom programovom období. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity participoval na celej rade nových systémových opatrení v uvedenej oblasti. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity sa aktívne podieľa na príprave nasledujúceho programového obdobia 2014-2020 a to tak na príprave a tvorbe partnerskej dohody ako aj na nastavovaní jednotlivých operačných programov. Prostredníctvom účasti v pracovnej skupine sa USVRK podieľa najmä

na nastavovaní operačného programu Ľudské zdroje, ktorého opatrenia budú primárne zamerané na integráciu MRK. V rámci zlepšovania podmienok bývania sa zapojil Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity do práce pracovných skupín pre tvorbu nového stavebného zákona.

Cieľom uvedených aktivít Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity je vytvorenie právnych nástrojov v rámci všeobecne záväzného právneho predpisu, zabezpečujúceho dodatočné povolenie – legalizáciu rodinných domov Rómov postavených bez stavebného povolenia. Súčasne je práca úradu splnomocnenca v týchto skupinách zameraná aj na vytvorenie právnych, ekonomických a organizačných nástrojov na vysporiadanie vlastníctva k pozemkom, na ktorých sú postavené tieto rodinné domy. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity spolupracoval v roku 2013 a spolupracuje v súčasnosti s MZVaEZ SR na príprave Celoštátnej stratégie ochrany ľudských práv. V rámci týchto procesov v gescii na prípravu parciálnej časti stratégie Ochrany a podpory práv osôb postihnutých alebo ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v roku 2013 spolupracoval a naďalej pokračuje v spolupráci s MŠVVaŠ SR a MV SR, v realizácii pilotného projektu, v rámci ktorého sa pripravuje a realizuje v rokoch 2013 - 2014 výstavba 16 modulových škôl, v obciach s vysokým podielom školopovinných detí žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách. Vo VÚC Prešov ide o obce Strane pod Tatrami, Lomnička, Podhorany, Rakúsy, Jarovnice, Jurské, Chminianske Jakobovany, Malý Slivník, Ostrovany. Vo VÚC Košice ide o obce Kecerovce, Vtáčkovce, Žehra, Markušovce, Kluknava. Vo VÚC Banská Bystrica ide o obce Muránska Dlhá Luka, Gemerská Ves. Cieľom projektu je v rámci príslušných odporúčaní orgánov RE zlepšenie prístupu Rómov ku vzdelávaniu a to aj so zameraním na štátne vzdelávacie programy pre Rómov. Uvedeným postupom sa súčasne odstraňuje dvojzmennosť vyučovacieho procesu. V rámci dlhodobjšieho procesu spolupráce Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity s MPSVaR SR úrad realizoval v rokoch 2012 – 2013 aj nasledujúce aktivity. V rámci národného projektu Terénna sociálna práca v obciach, do ktorého je zapojených 273 obcí, 840 terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov terénnych sociálnych pracovníkov a 14 regionálnych koordinátorov a ktorý sa vykonáva pre cieľovú skupinu – Marginalizované rómske komunity v počte 64 068 osôb, bolo poskytnutých 235 190 intervencií v prospech cieľovej skupiny. Tieto intervencie boli zamerané aj na osvetové a informačné aktivity s cieľom zvyšovania povedomia aj o existencii vzdelávacích programov v rámci MRK. Podľa § 44 zákona o službách zamestnanosti vzdelávanie a príprava pre trh práce na účely tohto zákona je teoretická alebo praktická príprava, ktorá umožňuje získať nové

odborné zručnosti a praktické skúsenosti na účel pracovného uplatnenia uchádzača o zamestnanie a záujemcu o zamestnanie vo vhodnom zamestnaní alebo na účel udržania zamestnanca v zamestnaní. Pri určovaní obsahu a rozsahu vzdelávania a prípravy pre trh práce sa vychádza z doterajšej úrovne vedomostí a odborných zručností uchádzača o zamestnanie, záujemcu o zamestnanie a zamestnanca tak, aby boli účelne využité pri získavaní nových vedomostí a odborných zručností.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce na účely tohto zákona je i dokončenie vzdelania na základnej škole alebo štúdia na strednej škole uchádzačom o zamestnanie alebo záujemcom o zamestnanie na účely získania dokladu o ukončení vzdelania na základnej škole alebo štúdia na strednej škole v poslednom ročníku príslušnej školy na základe národných alebo pilotných projektov a programov vzdelávania a prípravy pre trh práce schválených MPSVaR SR. V súčasnosti sa realizujú dva národné projekty NP III-2/A „Vzdelávanie a príprava pre trh práce“ a NP III-2/B „Zvyšovanie zamestnanosti a zamestnatelnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie“. V uvedených národných projektoch boli určené špecifické podmienky zaradovania UoZ zo sociálne vylúčených spoločenských skupín. V rámci projektu NP III- 2/A je potrebné počas celej realizácie projektu zaradiť 230 občanov z marginalizovaných rómskych komunít. Uvedený počet sa sleduje prostredníctvom anonymného dotazníka, ktorý vyplňajú všetci účastníci vzdelávania a prípravy pre trh práce pred začatím vzdelávacieho kurzu. V roku 2012 bolo na uvedené vzdelávacie kurzy zaradených 676 UoZ z toho 44 Rómov. V rámci národného projektu NP III-2/B, v ktorom sú realizované aktivity Odborné poradenské služby (§ 43 zákona o službách zamestnanosti) a Vzdelávanie a príprava pre trh práce (§ 46 zákona o službách zamestnanosti), sú jednou z hlavných cieľových skupín znevýhodnení UoZ. V uvedenom národnom projekte NP III-2/B je potrebné zaradiť 1 500 občanov žijúcich v MRK. Východiskom pre výber občanov sú údaje z Atlasu rómskych komunít (2004) zverejnenom na webovej stránke <http://www.romovia.vlada.gov.sk/3553/atlas-romskych-komunit-2004.php>, kde je zobrazený atlas rómskych komunít Slovenska. V roku 2012 bolo na aktivitu podľa § 43 zákona o službách zamestnanosti zaradených 460 UoZ z toho 166 MRK. Do aktivít podľa § 46 zákona o službách zamestnanosti bolo v roku 2012 zaradených 1 062 UoZ z toho 269 z MRK. Správa o efektoch programov vzdelávania a prípravy pre TP realizovaných v rámci OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia bola vypracovaná v súlade s harmonogramom a vedeniu MPSVaR SR sa predkladá v januári 2013. K opatreniu 1.1.2.3. AP Stratégie v rámci priority Zamestnanosť – prehľad realizovaných národných projektov (MPSVR SR): (1) Národný projekt „NP III-2/A Vzdelávanie a príprava pre trh práce“ Doba realizácie: 01/2010 - 06/2014 Cieľová skupina: • uchádzači o zamestnanie Monitorovacie ukazovatele: • počet zaradených:

12 060 • počet úspešne vyškolených: 11 600 • zaradení s rómskou národnosťou: 230 • počet umiestnených na trhu práce: 3 534 (30 %) Cieľ projektu: Prispieť k rastu zamestnanosti založenej na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile. Rozpočet projektu: 10 000 000 Eur. Stručná charakteristika projektu: Hlavnou aktivitou projektu je realizácia vzdelávania a prípravy pre trh práce uchádzačov o zamestnanie.

Osobitný prístup z pohľadu nezamestnanosti si vyžadujú uchádzači o zamestnanie rómskej národnosti. Uplatnenie uchádzačov o zamestnanie rómskej národnosti na trhu práce je ovplyvňované viacerými faktormi, napr. nedostatočným vzdelaním, absenciou pracovných návykov, zlou spoločenskou prestížou, nedostatkom motivácie a pod. Jednou z priorít oblasti podpory v rámci projektu je vzdelávanie a príprava pre trh uchádzačov o zamestnanie rómskej národnosti, čo umožní zvýšiť ich zamestnateľnosť, čo súčasne predpokladá nárast zamestnanosti príslušníkov rómskej národnosti. Celkovo bolo v roku 2013 zaradených do projektu 117 UoZ. (2) Národný projekt „NP III-2/B Zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie“. Doba realizácie: 01/2010 - 06/2014. Cieľová skupina: znevýhodnení uchádzači o zamestnanie. Monitorovacie ukazovatele: • počet zaradených: 24 500 • počet zaradených z marginalizovaných rómskych komunít (MRK): 1 500 • počet umiestnených na trhu práce: 5 580 (23 %) Cieľ projektu: zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti poskytovaním odborných poradenských služieb a vzdelávania a prípravy pre trh práce pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Rozpočet: 15 000 000 Eur. Stručná charakteristika projektu: Podpora poskytovania odborných poradenských služieb na základe individuálnych potrieb a možnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie vo vzťahu k uplatneniu sa na trhu práce, posúdenia potenciálu v oblasti odborných predpokladov, schopnosti a zručnosti s následným určením cieľov smerujúcich k uplatneniu sa na trhu práce. Pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie je nevyhnutná identifikácia ich možností a potrieb so zameraním na podporu motivácie a aktivizácie pri odstraňovaní hendikepov, ktoré majú pri uplatňovaní na trhu práce. Zároveň je nevyhnutné odbúrať prekážky v prístupe vo vzdelávaní a príprave pre trh práce aj na úrovni MRK. Cieľom horizontálnej priority projektu je zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok. Celkovo bolo v roku 2013 zaradených do projektu 326 ZUoZ z toho 254 na vzdelávacie aktivity a 72 na poradenské aktivity. (3) Národný projekt č. XX – Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve.

Projekt je realizovaný v rámci OP ZSI z Prioritnej osi č. 1 Podpora rastu zamestnanosti, Opatrenie č. 1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti. Financovaný je zo zdrojov ESF a

spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu. Zámer tohto projektu je realizovať a prioritne podporovať vo všetkých regiónoch SR (okrem BSK) vytváranie pracovných možností mladým ľuďom vo veku do 29 rokov, vrátane. Oprávnenými zamestnávateľmi sú v tomto projekte obce, mesta, samosprávne kraje alebo nimi zriadené príspevkové organizácie alebo rozpočtové organizácie. Povinná doba trvania PM je najmenej 12 mesiacov s poskytovaním príspevku (podporovaním) minimálne 6 mesiacov a najviac 18 mesiacov s podporovaním maximálne 9 mesiacov. Príspevok na úhradu časti mzdových nákladov sa poskytuje mesačne vo výške 95 % celkovej ceny práce zamestnanca, najviac vo výške maximálne 456,54 Eur mesačne. Taktiež je možné zamestnávateľovi uhradiť jednorazový príspevok na úhradu časti nákladov na pracovný odev, pracovnú obuv a osobne ochranné pracovné pomôcky, najviac vo výške 40 Eur na jedno vytvorené pracovné miesto. Vo väzbe na doterajšie neuspokojivé výsledky projektu, ktoré vyplynuli z prvej monitorovacej správy projektu riadiaci orgán pre OP ZSI, rozhodol o rozšírení cieľovej skupiny a o zmene rozpočtu projektu a niektorých ďalších. Oznamením o možnosti predkladania žiadosti o poskytnutie finančného príspevku v rámci projektu č. XX, zverejneným 02.08.2013 sa tieto zmeny uviedli do praxe. Cieľová skupina mladých nezamestnaných UoZ vo veku do 29 rokov môže byť zamestnaná hneď v nasledujúcom dni po zaradení do evidencie UoZ alebo poskytnutie náhrady príjmu počas prvých desiatich dní dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, ale najmä rozšírenie o ďalšiu cieľovú skupinu, a to o UoZ starších ako 50 rokov, vedených v evidencii UoZ najmenej šesť mesiacov. Aj napriek rozšíreniu cieľovej skupiny o UoZ 50+ nie je zo strany samosprávy o tento projekt záujem, o čom svedčia nasledovné najaktuálnejšie monitorovacie údaje k 15. decembru 2013, podľa ktorých úrady na tento projekt uzatvorili so zamestnávateľmi 475 dohôd na 599 PM pre mladých ľudí do 29 rokov, v dohodnutom objeme finančných prostriedkov 2 181 070,94 Eur. Pre UoZ vo veku nad 50 rokov bolo od augusta 2013 vytvorených len 34 pracovných miest. Za príčiny nízkeho záujmu o tento národný projekt zo strany oprávnených zamestnávateľov (aj v jeho rozšírenej verzii o cieľovú skupinu 50+) možno označiť podmienku vysokej spoluúčasti na udržaní a financovaní takto vytvorených PM.

Samosprávy musia kofinancovať 5 % celkovej ceny práce prijatého UoZ a súčasne udržať PM po skončení jeho podporovania navyše rovnakú dobu ako bolo miesto podporované (6 – 9 mesiacov). Ich finančná účasť je v pomere 55:45 voči štátu. Obce a mestá nemajú dostatok vlastných zdrojov na kofinancovanie vytvárania PM v samospráve, navyše sú viazané Memorandom o spolupráci medzi vládou SR a ZMOS, podpísaním dňa 18.10.2012, v ktorom sa zaviazali šetriť rozpočtové prostriedky v záujme udržania deficitu verejných zdrojov. Najviac PM pre mladých bolo v rámci tohto projektu vytvorených v obciach - 289 PM (48,29

%), druhý najvyšší počet PM bol vytvorený v rozpočtových organizáciách – 164 PM (27,37 %), nasledujú príspevkové organizácie, v ktorých bolo vytvorených 45 PM (7,51 %), v mestách bolo vytvorených 99 PM (16,52 %) a najmenej ich bolo v samosprávnych krajoch - iba 2 pracovné miesta (0,33 %). Finančný rámec: z pôvodne prideleného rozpočtu 20 mil. Eur sa tento postupne znížil v auguste 2013 o cca 12 mil. Eur na 8 115 875 Eur a následné v decembri 2013 o ďalších cca 5 mil. Eur na nateraz konečnú sumu 3 292 72 Eur. Získané prostriedky boli presunuté v prospech úspešnejšieho projektu č. XXI a jeho pokračovanie. (4) Národný projekt č. XXI - Podpora vytvárania pracovných miest Podpora zamestnanosti mladých u zamestnávateľov v podnikateľskej sfére sa realizuje prostredníctvom národného projektu č. XXI - Podpora vytvárania pracovných miest. Projekt je realizovaný v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia z Prioritnej osi č. 1 Podpora rastu zamestnanosti, Opatrenie č.1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti. Časový rozsah realizácie národného projektu je od 01.11.2012 do 31.08.2015. Projekt sa realizuje na celom území SR okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľom je podpora zamestnanosti a znižovania nezamestnanosti mladých ľudí formou podporovania vytvárania pracovných miest. Cieľovou skupinou sú mladí nezamestnaní vo veku do 29 rokov vrátane, ktorí sú UoZ vedenými v evidencii UoZ najmenej tri mesiace. v rámci projektu sa realizujú 2 hlavné aktivity: Aktivita č. 1 - Podpora vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov vrátane zamestnávateľov pôsobiacich v oblasti nákladnej cestnej dopravy resp. ostatnej osobnej dopravy, pre UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok, na dobu najmenej 18 mesiacov. Príspevok na vytvorenie PM sa poskytuje mesačne vo výške 90 % celkovej ceny práce zamestnanca, najviac vo výške minimálnej celkovej ceny práce (ďalej len „MCCP“) na rok 2013, t. j. maximálne 456,54 Eur mesačne po dobu 12 mesiacov. Zamestnávateľ je povinný udržať PM po ukončení podpornej doby ešte minimálne 6 mesiacov. Aktivita č. 2 - Podpora vytvárania PM u zamestnávateľov pôsobiacich v oblasti nákladnej cestnej dopravy resp. ostatnej osobnej pozemnej dopravy, pre uchádzačov o zamestnanie z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok, na dobu najmenej 30 mesiacov. Príspevok na vytvorenie PM sa poskytuje mesačne vo výške 95 % celkovej ceny práce zamestnanca, najviac vo výške 2 násobku MCCP na rok 2013, t. j. maximálne 547,85 Eur mesačne po dobu 9 mesiacov. Zamestnávateľ je povinný udržať PM po ukončení podpornej doby ešte minimálne 21 mesiacov. V období od schválenia projektu do zavádzania vyčleneného objemu finančných prostriedkov bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 8 875 PM s celkovým dohodnutým finančným príspevkom vo výške 48 596 397,19 Eur. (5) Národný

projekt č. XXI/A Podpora vytvárania pracovných miest -2 Ide o pokračovanie vyššie uvedeného projektu, na ktorého rozpočet boli použité nevyužité finančné prostriedky z projektu „Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve vo výške 11 884 125,38 Eur. Tento projekt reflektuje súčasnú situáciu na trhu práce a zároveň nadväzuje na NP „Podpora vytvárania pracovných miest“. Zmluva o poskytnutí Nenávratného finančného príspevku č. Z2711013003201 bola podpísaná dňa 28.08.2013. Následne boli uzatvorené zmluvy o poskytnutí NFP medzi ústredím a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, partnermi projektu, ktorí zabezpečujú poskytovanie príspevkov.

Cieľom projektu a cieľová skupina zostávajú nezmenené s jediným rozdielom, že doba evidencie UoZ sa skrátila na najmenej 1 mesiac. Hlavnou aktivitou projektu je poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľom na vytvorenie nového PM. Príspevok sa poskytuje mesačne najviac vo výške 90 % celkovej ceny práce zamestnanca, z toho najviac vo výške MCCP na rok 2013, t. j. maximálne 456,54 Eur mesačne po dobu 12 mesiacov. Zamestnávateľ je povinný udržať PM po ukončení podpornej doby minimálne 6 mesiacov. Dňa 11. 09. 2013 ústredie zverejnilo na svojej webovej stránke Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí o poskytnutie príspevku. V období od schválenia projektu do dňa 15.12.2013 bolo podporených 2 067 PM s celkovým dohodnutým finančným príspevkom vo výške 11 250 123,96 Eur. Prijímanie žiadostí od oprávnených žiadateľov, z dôvodu zazáväzkovania vyčlenených rozpočtových zdrojov bolo ukončené. (6) NP „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“ Realizácia národného projektu: 01.01.2012 - 31.12.2014 Schválený objem finančných prostriedkov: 3 272 000 Eur Cieľom projektu je využiť skúsenosti získané počas realizácie Pilotného projektu zapojenia nezamestnaných do záchranu kultúrneho dedičstva – slovenských hradov a vytvoriť tak krátkodobé pracovné miesta pre nezamestnaných v širšej oblasti obnovy kultúrneho dedičstva ako sú hrady, pevnosti, mestské hradby, kaštiele, kúrie, kláštory, historické parky a historické objekty, s perspektívou dlhodobého zamestnania v tejto oblasti. Integráciou nezamestnaných UoZ a znevýhodnených UoZ do projektu ochrany kultúrneho dedičstva sa sledujú aj ciele, ktoré spočívajú v pozitívnom dopade projektu na ekonomiku, rozvoj cestovného ruchu a celkové oživenie v regiónoch postihnutých značnou mierou nezamestnanosti, s multiplikačným efektom na ubytovacie, reštauračné a iné služby. Cieľové skupiny: UoZ a ZUoZ Hlavná aktivita projektu: Poskytovanie príspevkov na podporu zamestnanosti pri obnove kultúrnej pamiatky na základe dohody uzatvorenej medzi príslušným úradom PSVR a zamestnávateľom, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ a ZUoZ na plný pracovný úväzok na dobu max. 6 mesiacov. Oprávnené výdavky projektu: Oprávnené výdavky projektu 2012 2013 úhrada celkovej ceny práce (hrubá mzda + odvody platené

zamestnávateľom) - pomocný pracovník 541,00 Eur 550,91 Eur úhrada celkovej ceny práce (hrubá mzda + odvody platené zamestnávateľom) 676,00 Eur 685,97 Eur úhrada nákladov na stravné na deň 2 Eur 2 Eur úhrada úrazového poistenia na zamestnanca po 20 Eur 20 Eur dobu trvania PM úhrada nákladov na pracovný odev, obuv, rukavice, ochranné pracovné pomôcky (napr. prilba) na 1 zamestnanca 100 Eur 100 Eur

Realizácia národného projektu v roku 2012 - do projektu bolo zapojených: • 14 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny SR bez BSK: Košice, Michalovce, Prešov, Humenné, Bardejov, Stropkov, Martin, Veľký Krtíš, Banská Štiavnica, Lučenec, Nové Mesto n/Váhom, Partizánske, Senica, Liptovský Mikuláš; • 20 subjektov (obcí, občianskych združení a nadácií) - príjemcov dotácie z dotačného systému MK SR, podprogram 1.4 – Obnova a konzervácia torzálnej architektúry; • 294 uchádzačov o zamestnanie (84 odborných pracovníkov + 210 pomocných pracovníkov); Realizácia národného projektu v roku 2013 - do projektu je zapojených: • 24 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny SR bez BSK: Košice, Michalovce, Trebišov, Prešov, Humenné, Bardejov, Kežmarok, Poprad, Vranov nad Topľou, Žilina, Martin, Liptovský Mikuláš, Revúca, Veľký Krtíš, Banská Bystrica, Lučenec, Rimavská Sobota, Zvolen, Nitra, Prievidza, Senica, Partizánske, Nove Mesto n/Váhom, Považská Bystrica; • 36 subjektov (obcí, občianskych združení a nadácií) - príjemcov dotácie z dotačného systému MK SR, podprogram 1.4 – Obnova a konzervácia torzálnej architektúry; • 478 uchádzačov o zamestnanie (151 odborných pracovníkov + 327 pomocných pracovníkov); Realizácia národného projektu „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“ v roku 2012 a 2013 – pridelené finančné prostriedky úradom PSVR SR: • Celkový rozpočet na hlavnú aktivitu – 3 217 000 Eur • Poskytnuté príspevky v roku 2012 – 1 171 176 Eur • Poskytnuté príspevky v roku 2013 – 1 859 305 Eur • Predpokladaný zostatok zdrojov cca – 337 000 Eur DVO sú jednoznačným nástrojom s pozitívnym vplyvom na proces integrácie Rómov, ostatne táto skutočnosť vyplýva aj z príslušných nelegislatívnych právnych aktov Európskej únie, napríklad: Závery Európskej rady EUCO 23/11 ktorými vyzvala na urýchlené vykonanie záverov Rady z 19. mája 2011 o rámci EU pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020, (aj U. v. EU C 258, 02.09.2011) – opakované schválenie oznámenia Komisie Rámec EU pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020 KOM(2011) 173 v konečnom znení dňa 05.04.2011), z Oznámenia Komisie COM(2012) 226 final, zo dňa 21.05.2012, „Národné stratégie integrácie Rómov: prvý krok pri implementácii rámca EU“, a nakoniec z už uvedeného odporúčania Rady zo dňa 9. decembra 2013 o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch (U. v. EU C 378, 24.12. 2013). Rovnaký záver plynie z príslušných dokumentov Rady Európy ako aj OBSE a OSN. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky vychádza z uvedenej

aplikačnej praxe, za dostatočne ilustratívny príklad považuje zákon č. 32/2013 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa ADZ a ktorým sa mení zákon č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v úprave inštitútu DVO. Za ilustračné zmeny považuje aj vyššie uvedené zmeny zákona č. 526/2010 Z. z. vrátane zapracovania dotačného titulu samotnej Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020.

Na základe predchádzajúcich praktických skúseností z naplňovania vládnych politík Slovenskej republiky na úseku integrácie Rómov obdobným postupom v roku 2013 postupoval Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity aj v rámci medzirezortného pripomienkového konania k Návrhu zákona o krátkodobom nájme bytu, kde v rámci partnerskej a ústretovej spolupráce s podpredsedom vlády SR pre investície došlo k vypusteniu bytov vo vlastníctve vyšších územných celkov, obcí, v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice aj mestských častí, z regulačnej pôsobnosti uvedeného návrhu zákona. Okrem spomenutých informácií, v tejto súvislosti poukazuje Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity na odporúčanie 1.1. Odporúčania Rady zo dňa 09. decembra 2013 o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch (U. v. EU C 378, 24.12. 2013), ktoré znie: „s cieľom presadzovať úplnú rovnosť Rómov v praxi odporúča členským štátom aby prijali účinné politické opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s nimi a dodržiavanie ich základných práv vrátane rovnakého prístupu k vzdelávaniu, zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu. Tento cieľ je možné dosiahnuť pomocou všeobecných alebo cielených opatrení, vrátane osobitných opatrení na prevenciu alebo kompenzáciu znevýhodnení, alebo kombináciou oboch typov opatrení. S poukazom na predchádzajúce roky, v rámci aktivít Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity pri zabezpečovaní práva na bývanie a ochrany pred nariadeným odstránením príbytkov v obci Krásnohorské podhradie Úrad aj roku 2013 spolupracoval s organizáciou ERRC, ktorá zabezpečila finančné krytie nákladov na poskytnutie právnej pomoci advokátom v správnom konaní vedeným stavebným úradom obce Krásnohorské Podhradie. V rámci tejto koordinovanej spolupráce, podaného opravného prostriedku advokátom, ako aj príslušných stanovísk úradu, adresovaných príslušným orgánom presadzovania pravá a správnym orgánom, Okresný úrad Košice, Odbor výstavby a bytovej politiky dňa 23.10.2013 zrušil rozhodnutie prvostupňového orgánu o odstránení stavby, a vrátil vec na ďalšie konanie stavebnému úradu. Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity osobne koordinuje celý systém opatrení smerujúci k dodatočnému povoleniu stavieb nachádzajúcich sa v obci tak ako na pozemkoch vo vlastníctve obci, tak aj na pozemkoch, ktoré nie sú vo vlastníctve obce, rovnako ako pripravuje koordinované opatrenia

na vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých sú sídla príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity v obci postavené. Na záver svojej odpovede Úrad splnomocnenca uvádza, že spolupracoval s Fondom sociálneho rozvoja v rámci Rámцovej aktivity 2.1.4, občianske hliadky v prostredí MRK, OP ZaSI – FSR - 2012/2.1/02, Operačný program: Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Prioritná os č. 2: Podpora sociálnej inklúzie. v rámci tejto spolupráce Úrad iniciatívne spracoval metodickú príručku pre miestne samosprávy pod názvom Rómske občianske hliadky v MRK s cieľom pomôcť obciam a mestám pri ich zriaďovaní. Spoločnosť HМH s.r.o. V stanovisku spoločnosti sa píše že dbajú na dodržiavanie platnej legislatívy a kladú dôraz na dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania u svojich zamestnancov. Zo skúseností môžu povedať, že takýto prístup podporuje vnútornú motiváciu u ich kolegov a zároveň podporuje stabilizáciu zamestnancov. Aj vzhľadom na takýto prístup ďalej konštatujú, že majú zamestnancov, ktorí pracujú v ich spoločnosti od jej založenia, a to od roku 1993. Vzhľadom na ich zameranie – priemyselná automatizácia podľa možností a kvalifikácie prihládajú na rodové rozdelenie, ktoré podľa ich skúsenosti stmeluje spoločnosť. Keďže spoločnosť má záujem o dlhodobé fungovanie a stabilitu na trhu podporujú aj rodové zastúpenie, kde vzájomné skúsenosti a dravosť napomáhajú pri vývoji ich produktov. Spoločnosť verí, že nie je jediný slovenský podnikateľský subjekt, ktorý radí ľudské práva a rovnaké zaobchádzanie medzi svoje priority. Taktiež sú presvedčení, že aj ich dlhoročné skúsenosti prispievajú k objektívnemu obrazu našej krajiny v očiach širokej verejnosti. Zo stanoviska spoločnosti tiež vyplýva, že si v budúcnosti vedia predstaviť prijatie niektorých DVO.

Záver Zodpovedné subjekty na prijímanie DVO používali pri prijímaní DVO im známu a osvedčenú prax. Prijaté DVO v jednotlivých rezortoch boli charakteristické orientovaním sa buď na legislatívne, alebo na nelegislatívne opatrenia.

Legislatívne opatrenia (zmeny zákonov, prípadne podzákonných noriem) pritom navyše vo viacerých prípadoch charakter DVO napĺňali len čiastočne, najmä čo sa týka ich časovo obmedzeného trvania - dočasnosti. Nelegislatívne opatrenia sa najčastejšie vyskytli vo forme rôznych projektov, kampaní, dlhodobejších (aj viacročných) kampaní ako aj kratších aktivít a činností. Je možné, podľa charakteru zamerania plnenia exekutívnych úloh konkrétneho orgánu štátnej správy, pozorovať jednoznačnejšiu orientáciu buď na DVO legislatívneho charakteru a DVO nelegislatívneho charakteru. Konkrétne miera využívania druhu DVO je nepochybne ovplyvnená aj prioritami a pozitívnymi či negatívnymi skúsenosťami zodpovedného orgánu pri ich realizácii v minulých obdobiach. Kombinácia oboch foriem DVO vo vyváženom pomere je využívaná v nižšej miere, aj keď práve DVO formou zmien zákonov, prípadne podzákonných

noriam, na ktoré by mohli cielene a účelovo nadväzovať DVO nelegislatívnej povahy, sa javí ako perspektívna. Legislatívne úpravy majú vo všeobecnosti už zo svojej všeobecnej záväznosti oveľa širší dosah na ciele skupiny obyvateľstva Slovenskej republiky, avšak ich realizácia v praxi sa ich nesprávnym pochopením, výkladom, či aplikáciou môže sťažiť. Nelegislatívne DVO sú zvyčajne priamejšie, obsahovo menej problematické, adresnejšie, čo však niekedy vytvára problémy pri ich reálnom doručení a sprostredkovaní širším či dostatočne širokým vrstvám adresátov - znevýhodnených osôb, resp. skupín znevýhodnených osôb. Práve napojenie DVO oboch skupín by mohlo znížiť ich negatíva a posilniť ich pozitívne stránky. Odporúčania Za účelom zlepšenia uvedenej situácie navrhujeme: 1. Zvyšovať podporu, dosah a objem prijímaných DVO vrátane zabezpečenia dostatočných verejných zdrojov na ich financovanie. 2. Zamerať zvýšenú pozornosť na priebežné, ale aj následné sledovanie a hodnotenie realizácie DVO čo do ich účinnosti, dosahu, rozsahu a vzájomného dopĺňania..

Z časového hľadiska DVO dbať na to, aby dočasné opatrenia boli prijímané včas, trvali dostatočne dlho na to, aby ich účinkom bolo vyrovnanie či zníženie znevýhodnenia a v prípade, že ich účinok pominie, aby boli ukončené alebo nahradené novými. 4. Aktualizovať, špecifikovať a neustále identifikovať adresátov DVO - znevýhodnené skupiny obyvateľstva v majoritnej spoločnosti, zapájať a informovať ich o procese plánovania, tvorby, realizácie a vyhodnocovania DVO. 5. V DVO neustále hľadať efektívny pomer medzi odstránením či zmiernením spôsobenej diskriminácie a jej následkov (v minulosti), a riešením aktuálnych potrieb (v prítomnosti), s jasnou a konkretizovanou predstavou budúceho vývoja a prevencie. Stratégiu DVO odvíjať od komplexných a prierezových dokumentov mapujúcich, vyhodnocujúcich a napokon riešiacich situáciu znevýhodnených a marginalizovaných skupín obyvateľstva. 7. V rámci rezortov ústredných orgánov štátnej správy rozširovať a aplikovať politiku DVO aj na miestnu úroveň, ako aj na čo najširší počet podriadených organizácií a orgánov, či organizácii a orgánov v zriaďovateľskej a vecnej pôsobnosti ústredného orgánu štátnej správy.